FELSEFE Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU 15. YÜZYIL-17. YÜZYIL FİLOZOFLARININ FELSEFİ GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ (T. HOBBES-F. BACON)

T. HOBBES'UN FELSEFİ GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ

Mutluluğu ve Mutsuzluğu Bakımından İnsanlığın Doğal Durumu Üzerine

İnsan doğasında üç temel kavga nedeni buluyoruz.

¶ Rekabet ¶ Güvensizlik ¶ Şan ve şeref

Devlet olmadıkça herkes herkese karşı daima savaş halindedir. Buradan şu açıkça görülüyor ki insanlar hepsini birden korku altında tutacak genel bir güç olmadan yaşadıkları vakit, savaş denilen o durumun içindedirler ve bu savaş herkesin herkese karşı savaşıdır.

Bununla Hobbes, devlet gücünün yarattığı korku insanı bir arada tutmaktadır. Bu korku olmazsa herkes bir diğeri için bir tehlike olacaktır. Herkesin herkesle sürekli bir savaşı olacaktır demek istemiştir.

Bir Devletin Nedenleri, Doğuşu ve Tanımlanması Üzerine

Devletin amacı, bireysel güvenliktir. Bu güvenlik doğal hukukla sağlanamaz. Çünkü adalet, hakkaniyet, tevazu, merhamet ve özet olarak bize ne yapılmasını istiyorsak başkalarına da onu yapmak gibi doğa yasaları, bunlara uyulmasını sağlayacak bir gücün korkusu olmaksızın bizi taraf tutmaya, kibre, öç almaya ve benzer şeylere sürükleyen doğal duygularımıza aykırıdır.

Egemenlik iki yoldan elde edilir:

• Bir kimsenin kabul etmezlerse onları yok etmek kudretiyle çocuklarını ve onların çocuklarını kendi yönetimine boyun eğdirmesinde (…)

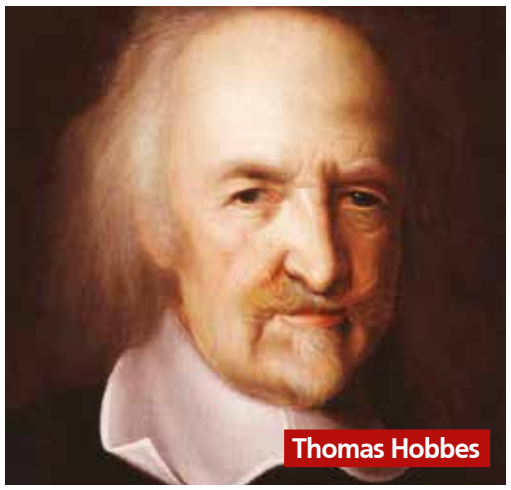
• Bir kişiye veya bir kurula, onun kendilerini başkalarına karşı koruyacağı inancıyla tabi olmak için insanların gönüllü olarak kendi aralarında anlaşmalarıdır.

Bu ikincisi, siyasal bir devlet veya sözleşme ile kurulmuş bir devlet olarak; birincisi ise edinilmiş devlet olarak adlandırılabilir.

Sözleşmeyle Kurulmuş Egemenlerin Hakları Üzerine

Uyruklar (vatandaşlar) hükümetlerini değiştiremezler. İlkin sözleşme yaptıkları için daha önceki bir sözleşme gereği olarak buna aykırı herhangi bir şeye bağlı olmadıkları anlaşılmalıdır.

Egemen güçten vazgeçilemez. İkinci olarak hepsinin birden kişiliğini taşıma hakkı, egemenin onlardan herhangi biriyle değil onların birbiriyle yaptıkları ahit (söz verme) ile egemen tayin ettikleri kişiye verilmiş olduğundan egemen açısından herhangi bir sözleşme ihlali söz konusu olamaz ve bu nedenle onun uyruklarından hiçbiri, vazgeçme mazeretini öne sürerek uyrukluktan kurtulamaz.

Thomas Hobbes

Egemenin eylemleri uyruklar tarafından eleştirilemez. Dolayısıyla egemeninden haksızlığa uğradığından şikayet eden bir kimse, bizzat kendisinin amili olduğu bir şeyden şikayet ediyor demektir.

''İnsan insanın kurdudur.'' der Hobbes, insanın doğasında adalet, fedakarlık, merhamet yoktur. İnsanın doğasında ''kibir, öç alma, taraf tutma'' vardır. Bu nedenle herkes birbiri için tehlikedir. Bu tehlikeden kurtulmak için insanlar birbirleriyle bir sözleşme yaparlar ve güçlerini bir otoriteye devrederek devleti meydana getirirler.

FRANCİS BACON' UN ''BİLGİ GÜÇTÜR.'' ARGÜMANI

Bacon' un ''Bilgi Güçtür'' argümanı dört farklı açıdan analiz edilebilir:

• Birincisi günlük hayatta bilginin güce dönüştüğü durumlar

• İkinci olarak güce dönüşen bilginin kötüye kullanımı

• Üçüncüsü Bacon'un bu bakış açısının insanlık açısından doğurduğu olumlu sonuçlar

• Son olarak da bu bakış açısının olumsuz kabul edilen sonuçları

'Bilgi Güçtür' argümanını Bacon daha çok bilimsel bilgi için kullanmaktadır. Ona göre doğayı bilme, olabilecekleri öngörme ve insan lehine olabileceklere müdahale etme

insanı güçlü kılar. İnsanlık tarihi bu durumun sayısız örnekleriyle doludur. İnsanlık açısından bilginin en çok güce dönüştüğü alan belki de tıp alanıdır. Günümüzde insanlığın sahip olduğu bilgi sayesinde tedavi edilebilen hastalıklar geçmişte birçok insanın ölümüne sebep olmuştur. Evlerimizde hayatımızı kolaylaştıran elektronik eşyalardan tutun da iş makinelerine, robotlara, uçaklara, bilgisayarlara kadar günlük hayatımızın vazgeçilmezi olan birçok araç gereç sahip olduğumuz bilgiler sayesinde hayatımızdadır. Bu araçlar sayesinde insanlık daha kısa sürede daha fazla üretim yapabilmekte ve daha az fiziksel emek harcamaktadır. Bunun yanında kimi bilgilerin kötüye kullanımının insanlık tarihinde büyük yıkımlara sebep olduğunu da görmekteyiz.Atom bombaları, nükleer silahlar, insansız savaş uçakları vb. örnek verilebilir. Yine makineler insanların yaptığı birçok işi yapmaya başlamıştır.Bu bağlamda yapay zeka ileride insanın yaptığı her şeyi yapabilecek bir duruma gelebilir ve insanlığın varoluşunu tehdit eden bir hal alabilir.

Bacon, Aristoteles' in tümdengelim yöntemine karşı tümevarım yöntemini ileri sürmüştür. Doğru bilgiye ancak tümevarım yöntemiyle ulaşılabileceğini ve bunun için ilk önce zihindeki idollerden kurtulmak gerektiğini söylemiştir. Bilginin güçle ilişkilendirilmesi bazı etik tartışmalara da sebep olmuştur.

SORULAR:

1) Hobbes'a göre insan doğası gereği bencil bir varlıktır. Sürekli kendi çıkarları peşinde koşar. Durum böyle olunca güçlü zayıfı ezmeye başlar ve bazı bireylerin mal ve can emniyeti tehlike altına girer. Bunun sonucunda ise insanların birbirlerine zarar vermelerini engellemek için ortak uzlaşı ile devlet kurulmuştur.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Devlet yapay bir kurumdur.
B) İktidar olmak için her yol denenebilir.
C) Devlet güçlülerin egemenliğindeki bir kurumdur.
D) Toplumsal düzen diyalektik bir süreçte oluşur.
E) İnsan öncelikli olarak toplumun çıkarlarını düşünen bir varlıktır.

Cevap: A

2) F. Bacon'a göre düşünce kendi başına bırakılırsa doğruya ulaşamaz. Nasıl kullanılan araçlar, elin gücünü artırıyorsa kullanılan akıl yürütme tarzları da aklın gücünü artırır.

Bu açıklamadan hareketle F. Bacon'un felsefenin aşağıdaki konularından hangisi ile ilgilendiği söylenebilir?

A) Ahlaki yargıların yapısı
B) Güzelin kaynağı
C) En iyi yönetim biçimi
D) Vahyin imkânı
E) Bilimsel yöntemin doğası

Cevap: E

3) F. Bacon'a göre doğru bilgiye ulaşmak için öncelikle zihnin ön yargılardan kurtarılması gerekir. Bu ön yargılar için "idol" kavramını kullanan Bacon, idolleri pencerenin önüne birikmiş ve gerçekleri net bir şekilde görmemize mani olan lekelere benzetir. Ona göre yüzyıllardır doğruluğu sorgulanmadan okunup ezberlenen kitapların değil, doğanın kitabının okunması gereklidir.

Bu parçada Bacon aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

A) Pozitif bilim anlayışını
B) Özel olaylardan yola çıkılarak genel yargılara ulaşılmasını
C) Gözlem ve deneye başvurulmasını
D) Kesin olarak görülen dogmatik bilgilerin doğruluğunu
E) Bilimsel şüphe ve araştırma anlayışını

Cevap: D